Håndbog til projektudviklere af havvindmølleparker

Øvrige relevante tilladelser og dispensationer i relation til opførelse af havvindmølleparker

Oktober 2026

Energistyrelsen

Indholdsfortegnelse

Indledning 4
Læsevejledning 5
1. LAND 6
1.1. Energinet 6
1.1.1. Nettilslutningsaftale 6
1.1.2. Tilladelse til spændingssætning 6
1.1.3. Tilladelse til midlertidig drift 6
1.1.4. Tilladelse til endelig drift 6
1.2. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø 7
1.2.1. § 25-tilladelse (tidligere kaldet VVM-tilladelse) 7
1.2.2. Dispensation til arbejder i fredskovsområder 8
1.3. Kommunen 8
1.3.1. Kommuneplantillæg 8
1.3.2. Lokalplan 9
1.3.3. Byggetilladelse 9
1.3.4. Nedrivningstilladelse 9
1.3.5. Tilladelse til nedlæggelse af en kolonihave 9
1.3.6. Landzonetilladelse 10
1.3.7. Adgangstilladelse 10
1.3.8. Tilladelse til gravearbejde ved veje 10
1.3.9. Tilladelse til at krydse en vej 10
1.3.10. Tilladelse til nedlæggelse af veje og stier 11
1.3.11. Tilladelse til at grave i forurenet jord 11
1.3.12. Tilladelse til at opbevare forurenet jord 11
1.3.13. Tilladelse til genanvendelse af jord og restprodukter 11
1.3.14. Tilladelse til grundvandssænkning 12
1.3.15. Udledningstilladelse til jord, grundvand og overfladevand 12
1.3.16. Tilladelse til at ophvirvle sediment fra havbunden 12
1.3.17. Krydsningstilladelse 12
1.3.18. Dispensation fra sø- og åbeskyttelseslinjen 13
1.3.19. Dispensation fra skovbyggelinjen 13

1.3.20. Dispensation på fredede arealer ... 13
1.3.21. Dispensation fra beskyttede naturtyper ... 13
1.3.22. Dispensation fra beskyttede diger ... 14
1.3.23. Dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen ... 14
1.3.24. Dispensation fra kirkebyggelinjen ... 14
1.4. Erhvervelse af rettigheder på privat grund, herunder ekspropriation ... 14
1.5. Kystdirektoratet ... 15
1.5.1. Dispensation fra strandbeskyttelseslinjen ... 15
1.5.2. Dispensation fra klitfredningslinjen ... 16
1.6. Naturstyrelsen ... 16
1.6.1. Dispensation fra motoriseret kørsel på strande ... 16
1.7. Slots- og Kulturstyrelsen ... 17
1.7.1. Tilladelse til at nedrive fredede bebyggelse ... 17
1.7.2. Frigivelseserklæring ... 17
2. HAV ... 18
2.1. Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) ... 18
2.1.1. Godkendelse af sejladsrisikoanalyse ... 18
2.1.2. Godkendelse af afmærkning ... 18
2.2. Geodatastyrelsen ... 19
2.2.1. Tilladelse til søopmåling ... 19
2.3. Etablissement- og Terrænkommandoen ... 20
2.3.1. Godkendelse af afværgeforanstaltninger ... 20
2.4. Miljøstyrelsen ... 21
2.4.1. Tilladelse til tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer til havet ... 21
2.5. Trafikstyrelsen ... 21
2.5.1. Godkendelse af luftfartshindring ... 21
2.5.2. Godkendelse til helikopterplads ... 21
2.6. Slots- og Kulturstyrelsen ... 22
2.6.1. Frigivelseserklæring ... 22

Indledning

Formålet med håndbogen er at give et samlet overblik over de tilladelser, dispensationer og godkendelser, som kan være relevante for projektudviklere af statsligt udbudte havvindmølleparker i Danmark. Håndbogen beskriver således de myndighedskrav, der kan blive aktuelle afhængigt af det konkrete projekt og dets geografiske placering – både på land og til havs. Håndbogen skal derfor ses som vejledningsmateriale til brug for planlægning og myndighedskontakt, der understøtter projektudviklere i at etablere rettidig dialog med øvrige relevante myndigheder.

Håndbogen er udarbejdet med fokus på havvindmølleparker med tilslutning til eltransmissionsnettet, og bygger på Energistyrelsens erfaringer fra tidligere projekter samt dialog med myndigheder i forbindelse med udstedelse af Energistyrelsens tilladelser til havvindmølleparker. Projekter, der indebærer etablering af eksempelvis PtX-anlæg eller lagringsanlæg, må forventes at være omfattet af yderligere lovgivning, som derfor ikke er beskrevet i denne håndbog – eksempelvis miljøbeskyttelseslovens regler om risikovirksomheder og listevirksomheder.

Afgrænsning og forbehold

Håndbogen indeholder ikke detaljerede beskrivelser af andre myndigheders processer for ansøgning og udstedelse af de nævnte tilladelser, dispensationer og godkendelser eller myndighedernes forventede sagsbehandlingstider, men henviser, hvor det er muligt, til yderligere information om processen på de relevante myndigheders hjemmesider.

Energistyrelsen gør opmærksom på, at håndbogen ikke udgør en udtømmende oversigt over alle tilladelser, dispensationer, godkendelser eller eventuelle krav om anmeldelse og orientering af myndigheder, som kan være relevante i forbindelse med et konkret projekt. Der kan afhængigt af projektets karakter, omfang og geografiske placering forekomme yderligere myndighedskrav, som ikke er beskrevet i håndbogen. Det skal samtidig bemærkes, at projektudvikleren ikke forventes at skulle indhente samtlige nævnte tilladelser, dispensationer og godkendelser.

Håndbogen tjener alene som et overblik over mulige krav, der kan være relevante i relation til opførelse af havvindmølleparker. Det er projektudviklers ansvar at sikre, at alle nødvendige tilladelser og myndighedskontakter identificeres og håndteres i overensstemmelse med gældende lovgivning og praksis. Håndbogen indeholder ikke en oversigt over øvrige lovmæssige krav, som skal overholdes i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder – eksempelvis orientering af ledningsejere ved gravearbejder i nærheden af højspændingsledninger eller krav i medfør af byggeloven.

Derudover tages der forbehold for, at der kan ske ændringer i lovgivningen og/eller procedurerne hos de relevante myndigheder, og at det er projektudviklers eget ansvar at sikre, at alle nødvendige tilladelser og dispensationer indhentes, og at gældende ret overholdes. Ved spørgsmål til procedurer, indhold eller krav i en ansøgning om tilladelse eller dispensation samt spørgsmål til sagsbehandlingstiden bedes henvendelse rettes til den relevante myndighed.

Læsevejledning

Håndbogen er inddelt i to kapitler: tilladelser, dispensationer og godkendelser for den del af projektet, der foregår på land, samt for den del af projektet, der foregår på havet. For hver myndighed gives en kort beskrivelse af myndighedens ansvarsområde samt de tilladelser, dispensationer og godkendelser, som myndigheden må forventes at skulle meddele i forbindelse med et projekt. Det bemærkes, at Energistyrelsens tilladelser (forundersøgelsestilladelse, etableringstilladelse og elproduktionstilladelse) ikke er omfattet af håndbogen. Her henvises til Energistyrelsens hjemmeside.

1. LAND

1.1. Energinet

Energinet er en selvstændig offentlig virksomhed, som ejer og udvikler el- og gastransmissionsnettet i Danmark. Energinet har ansvaret for at planlægge, udbygge og vedligeholde den overordnede el- og gasinfrastruktur, opretholde forsyningssikkerheden samt sikre lige markedsadgang til el- og gasnettet. Når en havvindmøllepark skal tilsluttes eltransmissionsnettet, er det Energinet, der fastsætter vilkårene for nettilslutningen og godkender, at anlægget lever op til Energinets krav.

1.1.1. Nettilslutningsaftale

Energinet skal inden nettilslutning af havvindmølleparken udarbejde en nettilslutningsaftale (NTA), som er et aftaledokument mellem projektudvikler, Energinet Eltransmission A/S og Energinet Systemansvar A/S, hvor samtlige forhold omkring adgang til det kollektive transmissionsnet er beskrevet. Aftalen omfatter blandt andet tilslutningspunktet, leveringsomfang, indfødningsomfang, ejer- og driftsansvar samt tekniske og juridiske krav.

1.1.2. Tilladelse til spændingssætning

Projektudvikleren skal ansøge om en spændingssætningstilladelse, også kaldet en *Energisation Operational Notification* (EON), for at kunne spændingssætte anlægget og hjælpesystemerne via det punkt, hvor anlægget er tilsluttet eltransmissionsnettet (nettilslutningspunktet). Først når tilladelsen er udstedt, kan projektudvikleren indlede tests af anlægget og efterfølgende påvise, at anlægget overholder de krav, som Energinet har fastsat i tilladelsen, samt at der er etableret korrekt forbindelse til Energinets *Supervisory Control and Data Acquisition* (SCADA-system).

Bemærk, at Energinet i forbindelse med ansøgningen skal godkende de påkrævede net- og simuleringsmodeller for anlægget, som viser, hvordan anlægget påvirker det øvrige elnet. Energinet kan give yderligere vejledning herom.

1.1.3. Tilladelse til midlertidig drift

Inden anlægget idriftsættes midlertidigt, skal projektudvikleren ansøge om en midlertidig driftstilladelse, også kaldet en *Interim Operational Notification* (ION). Når tilladelsen er udstedt, kan projektudvikleren idriftsætte anlægget og fortsætte med test, der skal påvise, at anlægget overholder Energinets tekniske krav herunder aflastning, reaktiv effektudveksling og rampehastigheder for op- og nedregulering af aktiv effekt samt dokumentere, at de indleverede simuleringsmodeller stemmer overens med det fysiske stationsanlæg.

Bemærk, at den midlertidige driftstilladelse er begrænset til en periode på højst 24 måneder.

1.1.4. Tilladelse til endelig drift

Når anlægget lever op til Energinets gældende krav, skal projektudvikleren ansøge om endelig driftstilladelse, også kaldet en *Final Operational Notification* (FON). Med udstedelsen af den endelige

driftstilladelse overgår anlægget til daglig drift. Driftstilladelsen indeholder blandt andet krav om, at projektudvikleren hvert tredje år gennemfører en self-assessment, hvor det skal dokumenteres, at anlægget fortsat overholder de krav, der er fastsat i nettilslutningsaftalen for anlægget.

Der henvises til Energinets hjemmeside for informationer om regler og krav for nye anlæg, samt processen for tilslutning af havvindmølleparker til eltransmissionsnettet.

1.2. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) er ansvarlig for miljøvurdering og meddelelse af § 21-afgørelse (screeningsafgørelse) og § 25-tilladelse af en række projekter i henhold til miljøvurderingsloven. Det er blandt andet projekter på land, hvor staten eller Energinet er bygherre, og for infrastrukturprojekter, der arealmæssigt berører mere end to kommuner.

For mere information om proces for miljøkonsekvensvurderingen af projekter henvises til vejledning om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

1.2.1. § 25-tilladelse (tidligere kaldet VVM-tilladelse)

Etablering af havvindmølleparker med tilhørende landanlæg vil kræve udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport, som er forudsætning for en § 25-tilladelse til projektet på land efter miljøvurderingsloven. For at sikre, at idriftsættelsen af havvindmølleparken kan ske rettidigt, forbereder Energinet nettilslutningen i god tid. Energinet søger en § 25-tilladelse til projektudviklers landanlæg, men påbegynder ikke etablering af disse anlæg, da disse udføres af den projektudvikler, der vinder det statslige udbud af havvindmølleparken med tilhørende ilandføring. Såfremt det ønskes, at landdelen etableres før den resterende del af projektet har fået meddelt en § 25-tilladelse, kan projektudvikleren indsende en anmodning med tilhørende redegørelser til SGAV om, at projektet bliver omfattet af miljøvurderingslovens § 4, stk. 4.

Så længe projektet etableres i overensstemmelse med miljøkonsekvensrapporten og vilkårene i § 25-tilladelsen meddelt til Energinet, skal projektudvikleren ikke ansøge en § 25-tilladelse. Projektudvikleren får overdraget VVM-tilladelsen fra Energinet, når denne foreligger.

Læs mere om miljøvurderingsprocessen her.

Særligt om projektændringer
Projektudvikleren skal være opmærksom på, at ændringer af projektet såsom udvidelse af projektområdet, ud over hvad der fremgår af miljøkonsekvensrapporten, kan medføre krav om en screening for miljøvurderingspligt i henhold til miljøvurderingslovens § 16, jf. miljøvurderingslovens bilag II, pkt. 13, litra a, og som følge heraf potentielt udarbejdelse af en ny miljøkonsekvensrapport og en dertilhørende ny § 25-tilladelse, såfremt ændringerne forventes at medføre væsentlige skadelige miljøpåvirkninger. Det betyder, at projektudvikleren selv bliver ansvarlig for at indsende en ny ansøgning om § 25-tilladelse, når projektet ikke længere kan rummes inden for den oprindelige tilladelse. I praksis indebærer det, at enhver større justering, såsom ændringer i anlæggets placering og udformning, kan have betydelig indflydelse på tidsplanen for det samlede projekt.

Projektændringerne, herunder udstedelse af nye supplerende tilladelser, som er nødvendige for at gennemføre projektændringerne – eksempelvis en ny byggetilladelse, vil først kunne gennemføres, når screeningsafgørelsen er truffet. Hvis screeningsafgørelsen falder ud til, at der skal foretages en ny fuld eller afgrænset miljøkonsekvensvurdering, vil projektændringer og yderligere tilladelser først kunne udstedes, når miljøkonsekvensvurderingen er gennemført, og der er udstedt en ny § 25-tilladelse. Projektudvikleren skal være opmærksom på, at screeningen foretages af den relevante kommune, selvom den oprindelige § 25-tilladelse er meddelt af SGAV.

1.2.2. Dispensation til arbejder i fredskovsområder

Størstedelen af de danske private skove og alle offentlige skove er fredskovspligtige. hvilket betyder, at de er omfattet af skovlovens regler for drift af fredskovspligtige arealer. På fredskovspligtige arealer må der efter skovlovens bestemmelser ikke etableres anlæg, gennemføres permanente terrænændringer eller anbringes affald. Såfremt bygge- og anlægsarbejder, såsom etablering af kabler, planlægges etableret i et fredskovsområde, skal der ansøges om en dispensation. Ved ansøgning om dispensation vil det skulle godtgøres, at projektet ikke kan placeres uden for fredskovspligtige arealer, og at de samfundsmæssige hensyn, der er forbundet med byggeriet eller anlægget, er vigtigere end hensynet til at bevare fredskoven. Hvis det stykke skov, der berøres af bygge- og anlægsarbejdet, er over en vis størrelse, stilles der krav om erstatningsskov.

Praksis for dispensationer samt digitalt ansøgningsskema kan ses på SGAV's hjemmeside.

1.3. Kommunen

Kommunerne administrerer en lang række lovområder og fungerer både som planmyndighed, byggemyndighed og miljømyndighed. Derfor skal kommunen meddele en række tilladelser og dispensationer til større bygge- og anlægsprojekter i det åbne land samt vedtage det nødvendige plangrundlag.

Nedenfor fremgår relevante tilladelser og dispensationer, som kan være nødvendige før bygge- eller anlægsarbejder på land kan igangsættes. Krav til indhold i en ansøgning om tilladelse eller dispensation vil som oftest fremgå af den relevante kommunes hjemmeside, og er derfor ikke beskrevet i nedenstående afsnit. Energistyrelsen opfordrer projektudvikleren til at kontakte de relevante kommuner og indlede en dialog om relevante tilladelser og dispensationer tidligt.

1.3.1. Kommuneplantillæg

En kommuneplan er en strategisk plan, der fastlægger kommunens visioner, målsætninger og udvikling. Kommunen skal vedtage et tillæg til kommuneplanen, når der skal gennemføres bygge- og anlægsprojekter, som ikke kan rummes inden for den eksisterende kommuneplan. For ilandføringen og nettilslutningen af havvindmølleparker til eltransmissionsnettet vil dette typisk være tilfældet, hvis anlæg skal etableres i områder, der ikke allerede er udlagt til tekniske anlæg i den gældende kommuneplan.

Kommuneplantillægget vil udgøre den overordnede planlægningsmæssige ramme for anlæg på land. Plangrundlaget vil i nogle tilfælde kunne blive tilvejebragt i form af et landsplandirektiv. Idet Energinet står for tilvejebringelsen af plangrundlaget tidligt i planlægningsprocessen, og inden der udstedes en §

25-tilladelse fra SGAV (se også afsnit 1.2.1.), vil plangrundlaget være tilvejebragt, når projektudvikleren skal etablere anlæggene på land frem til nettilslutningspunktet (POC).

1.3.2. Lokalplan

Før der gennemføres større udstykninger eller bygge- og anlægsarbejder, kan det være nødvendigt at udarbejde en lokalplan. Anlæg af den størrelse, som større havvindmølleparker kræver, vil som regel være lokalplanpligtige, mens selve kablerne som regel ikke vil kræve en lokalplan.

En lokalplan kan fastsætte nærmere bestemmelser for et områdes anvendelse, herunder placering, udformning og brug af anlæg samt krav til adgangsforhold og arealer inden for området. Lokalplanen udgør desuden rammen for efterfølgende byggetilladelser i området.

Særligt om projektændringer
Projektudvikleren skal være særligt opmærksom på, at ændringer i forhold til det plangrundlag, som Energinet tilvejebringer, såsom justering af projektområdet, etablering af yderligere anlæg, forøgelse af bebygget areal, bygningshøjde eller lignende kan kræve dispensation fra lokalplanen eller udarbejdelse af et tillæg til lokalplanen eller i nogle tilfælde en ny lokalplan.

1.3.3. Byggetilladelse

Bygninger i forbindelse med nettilslutning af havvindmølleparker kræver som regel en byggetilladelse, som udstedes af den relevante kommune. En byggetilladelse er kommunens godkendelse af, at byggeriet overholder nødvendige krav i bygningsreglementet samt øvrige relevante bestemmelser. Byggetilladelsen kan som udgangspunkt først udstedes, når øvrige nødvendige tilladelser til projektet er opnået og en lokalplan er endeligt vedtaget.

1.3.4. Nedrivningstilladelse

Ved nedrivning af bygninger er der som udgangspunkt et krav til at indhente en nedrivningstilladelse fra kommunen. Nedrivningstilladelsen er påkrævet, hvis der ved byggeriets opførelse var krav om byggetilladelse. Kravene til nedrivningstilladelsen varierer afhængigt af bygningstype, og som udgangspunkt skal der indhentes en nedrivningstilladelse, hvis der skal nedrives helårsboliger, sommerhuse, bygninger på mere end 50 m^2, erhvervsbygninger eller andre større konstruktioner. Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om den pågældende bygning er omfattet af undtagelsen.

1.3.5. Tilladelse til nedlæggelse af en kolonihave

Såfremt det er nødvendigt at nedlægge et kolonihavehus, skal projektudvikleren indhente en tilladelse fra kommunalbestyrelsen. Et varigt kolonihaveområde må kun nedlægges med kommunalbestyrelsens tilladelse, og kun hvis samfundsmæssige hensyn gør det nødvendigt, og der samtidig etableres et nyt erstatningsområde. Ejere og lejere skal have skriftlig besked, og afgørelsen skal offentliggøres med henvisning til relevante regler.

1.3.6. Landzonetilladelse

Det danske areal er opdelt i tre zoner: landzoner, byzoner og sommerhusområder. I landzonen kræves som regel en landzonetilladelse, hvis der skal foretages udstykninger, opføres bebyggelse eller ske ændringer af bebyggede eller ubebyggede arealer. En stor del af det anlægsarbejde og byggeri, der skal gennemføres, forventes at finde sted i landzonen, og projektudvikleren må derfor forvente at skulle indhente en eller flere landzonetilladelser fra kommunen.

Er der vedtaget en lokalplan, kan denne have såkaldt bonusvirkning. Det betyder, at byggeri og anlæg samt ændret arealanvendelse i landzonen ikke kræver landzonetilladelse, hvis forholdet er direkte og fuldt reguleret af lokalplanens bestemmelser. Bonusvirkningen gælder kun, hvis det fremgår af lokalplanen.

1.3.7. Adgangstilladelse

Såfremt der er behov for at etablere en midlertidig eller permanent ny adgang eller udvide en eksisterende adgang til offentlige veje og stier i forbindelse med bygge- og anlægsarbejdet, skal der ansøges om en adgangstilladelse. Det er lodsejeren, der skal ansøge om ændring eller etablering af adgang til offentlige veje og stier, eller rådgiver med fuldmagt fra ejeren.

Bemærk, at hvis der ansøges om tilladelse til at ændre eller udvide en eksisterende adgang til en såkaldt statsvej (hovedsageligt motorveje og motortrafikveje), skal ansøgningen ikke indsendes til kommunen, men i stedet til Vejdirektoratet.

Læs mere på Vejdirektoratets hjemmeside.

1.3.8. Tilladelse til gravearbejde ved veje

Hvis der skal udføres gravearbejde på offentlig vej, privat fællesvej eller tættere end 3 meter fra vejarealets matrikulære skel, skal der ansøges om tilladelse til gravearbejdet hos Kommunen (dog Vejdirektoratet ved statsveje). Forud for gravearbejdet er det vigtigt at indhente ledningsoplysninger i Ledningsejerregistret (LER), som er en platform til søgning af ledningsdata. I LER fremgår både ledninger, der er nedgravet i jorden, og ledninger, der er anbragt på havbunden inden for dansk søterritorium. Vejjord betragtes pr. definition altid som lettere forurenet og skal derfor bortskaffes efter gældende regler.

På Energinets hjemmeside er desuden et kort over eltransmissionsnettet i Danmark, og her findes oplysninger om højspændingsledninger.

1.3.9. Tilladelse til at krydse en vej

En gravetilladelse giver ret til at udføre almindeligt gravearbejde i eller tæt på vejarealet, mens en krydsningstilladelse specifikt gives, når der skal føres kabler eller rør på tværs af selve vejen. Tilladelse til at krydse en vej med et kabel kræver en tilladelse fra Kommunen (dog Vejdirektoratet ved statsveje). For krydsning af en statsvej gøres opmærksom på vejafmærkning. Læs mere om dette på Vejdirektoratets hjemmeside. Arbejdet må først udføres, når der foreligger en aftale med vejens ejer, og det vil ofte være et krav, at krydsningen sker ved underboring for at undgå skader på vejarealet. En

krydsningstilladelse er nødvendig ved etablering af kabler, rør eller andet gravearbejde, der passerer en offentlig vej, sti eller privat fællesvej, uanset om arbejdet sker i jordoverfladen eller under terræn.

1.3.10. Tilladelse til nedlæggelse af veje og stier

Nedlæggelse af veje og stier kræver som udgangspunkt tilladelse fra kommunen. Dette gælder både for offentlige og private fælleseje. Proceduren og kravene til ansøgningen afhænger dog af, om der er tale om en offentlig vej eller en privat fællesvej. Ved nedlæggelse af private veje og stier kræver det en skriftlig meddelelse til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen har derefter 4 uger til at komme med indvendinger, og hvis de ikke vender tilbage inden for fristen anses forholdet for accepteret. Hvis der er tale om nedlæggelse af offentlige veje eller stier, er det kommunalbestyrelsen, der bestemmer, hvilke veje, der skal nedlægges. Ved offentlige veje gælder 4 ugers fristen derved ikke.

1.3.11. Tilladelse til at grave i forurenet jord

Såfremt der udføres gravearbejde på forurenet eller muligt forurenet jord, skal der ansøges om tilladelse til at udføre arbejdet. I forbindelse med ansøgningen skal bl.a. jordens forureningsstatus angives, og beskrivelse af forureningsforhold skal fremgå. På Danmarks Miljøportal er det muligt at danne sig et overblik over jordforureningen i Danmark. Bemærk, at hvis ukendt forurenet jord opdages i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, skal det straks meddeles til den relevante kommune. For håndtering af okkerholdig jord gælder særlig regulering.

1.3.12. Tilladelse til at opbevare forurenet jord

Hvis der i forbindelse med gravearbejdet flyttes en mængde forurenet jord større end 1 m^3 (2 tons), er projektudvikleren forpligtet til at anmelde jordflytningen hos kommunen i medfør af jordforureningsloven, og samtidig ansøge om tilladelse til at opbevare jorden som et nyt jorddepot i medfør af miljøbeskyttelsesloven, såfremt jorden ikke flyttes direkte. Forurenet jord må ikke oplægges på overfladen, nedgraves, udledes eller afledes til undergrunden uden forudgående tilladelse.

Tilladelsen har til formål at sikre, at den forurenede jord ikke forurener den underliggende jord eller blandes med ren jord. Hvis jordflytningen foregår på privat grund, vil det af tilladelsen fremgå, hvor længe grunden må benyttes som jorddepot, samt hvilke krav lodsejeren stiller til efterfølgende retablering. Det er en konkret vurdering, om midlertidig oplagring af jord i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder også kræver særskilt tilladelse, når oplagringen er kortvarig, ikke er til gene for omgivelserne og forholdet er omfattet af vilkårene i gravetilladelsen.

1.3.13. Tilladelse til genanvendelse af jord og restprodukter

Såfremt projektudvikleren ønsker at genanvende jord og restprodukter, der overskrider miljømæssige grænseværdier, skal der indhentes en tilladelse fra kommunen. Stoffer, produkter og materialer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, må ikke uden tilladelse nedgraves i jorden, udledes eller oplægges på jorden eller afledes til undergrunden. Som udgangspunktet skal flytning af mere end 1 m^3 jord anmeldes til kommunen. Ved genanvendelse af restprodukter og forurenet jord, der ikke overskrider kvalitetskriterierne, er der ikke krav om tilladelse, men dette skal anmeldes 4 uger før påbegyndelse.

1.3.14. Tilladelse til grundvandssænkning

Såfremt det er nødvendigt at bortlede grundvand eller midlertidigt eller permanent sænke grundvandsstanden under grundvandsspejlet for at udføre bygge- og anlægsarbejder, kræver det tilladelse fra kommunen. Forventede oppumpede vandmængder, den forventede udbredelse af grundvandssænkningen, risikovurdering i forhold til natur og miljø, redegørelse for overholdelse af vandrammedirektivets implementering i dansk lovgivning samt eventuelle foranstaltninger skal beskrives inden eller i ansøgningen.

1.3.15. Udledningstilladelse til jord, grundvand og overfladevand

Hvis der i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder er behov for at udlede eller tilføre vand, der indeholder stoffer, produkter eller materialer, som kan medføre forurening af jord, grundvand eller overfladevand – eksempelvis ved bortledning af overskydende vand fra befæstede arealer, der kan indeholde miljøfarlige forurenende stoffer, eller ved bortledning af indsivende havvand eller grundvand fra en byggegrube – skal projektudvikleren afklare, om aktiviteten kræver en tilladelse, og i givet fald ansøge den relevante myndighed herom.

Kommunen er tilladelsesmyndighed for spildevandsudledninger ejet af spildevandsforsyningsselskaber efter miljøbeskyttelseslovens § 28, mens Miljøstyrelsen er tilladelsesmyndighed ved tilførsel af stoffer i tilfælde, hvor tilførslen ikke er omfattet af definitionen af spildevand. En eventuel tilladelse fastsætter vilkår for udledningen eller tilførslen, herunder efter omstændighederne krav til mængden og koncentrationen af forurenende stoffer. Kravene til ansøgning og dokumentation afhænger af typen af bygge- eller anlægsarbejde og den konkrete udledning eller tilførsel. Desuden skal det sikres, at aktiviteten overholder de relevante miljøretlige krav, herunder vandrammedirektivets regler om beskyttelse af vandforekomster, forbuddet mod forringelse af deres tilstand og kravet om ikke at hindre opfyldelsen af fastsatte miljømål.

1.3.16. Tilladelse til at ophvirvle sediment fra havbunden

Arbejde i havbunden, eksempelvis ved nedspuling af et kabel, kan medføre ophvirvling af sediment. En påvirkning af aflejrede stoffer, der kan forurene vandet i et kystvandområde, kræver i henhold til miljøbeskyttelsesloven en forudgående tilladelse fra den stedlige kommune. Tilladelsen fastsætter vilkår om, hvilke stoffer der må tilføres havet, og i hvilke mængder. Miljøkvalitetskrav for de enkelte stoffer må som udgangspunkt ikke overskrides. Der er dog mulighed for at udlægge en midlertidig blandingszone indenfor hvilken miljøkvalitetskrav vil kunne tillades overskredet.

1.3.17. Krydsningstilladelse

Såfremt et kabel skal krydse et vandløb omfattet af vandløbsloven, skal der ansøges om en krydsningstilladelse. Tilladelsen skal blandt andet sikre, at vandløbets funktion og miljø ikke forringes og at vandløbet fortsat kan vedligeholdes. Bemærk, at projektudvikleren er ansvarlig for at indhente samtykke hos de lodsejere, der berøres af krydsningen. Derudover skal projektudvikleren ansøge om dispensation, hvis ledningen planlægges etableret i et naturbeskyttet område, og vandløbet samtidig er omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede af naturtyper.

1.3.18. Dispensation fra sø- og åbeskyttelseslinjen

Visse søer og vandløb er beskyttet af sø- og åbeskyttelseslinjen, som har til formål at bevare de landskabelige værdier samt levesteder for dyr og planter. Inden for beskyttelseszonen på 150 meter må der ikke foretages beplantning eller ændringer af terrænet, med mindre der meddeles dispensation. Det er dog tilladt at foretage midlertidige terrænændringer med en dispensation – eksempelvis ved nedgravning af et kabel, såfremt terrænet reetableres straks efter. Den relevante kommune kan oplyse, hvilke søer og vandløb, der er omfattet af sø- og åbeskyttelseslinjen.

1.3.19. Dispensation fra skovbyggelinjen

Skovbyggelinjen er en fastsat afstand på 300 meter omkring visse skovarealer indenfor hvilke, der ikke må etableres anlæg, medmindre der meddeles dispensation. Skovbyggelinjen har til formål at beskytte skovbryn, som er levesteder for dyr og planter samt bevare frit udsyn til skoven. Skovbyggelinjen gælder for alle offentlige skove og sammenhængende private skove med et samlet aftryk på mindst 20 hektar. Beskyttelsen omfatter også skove, der ikke er pålagt fredskovspligt, men dog ikke arealer bestående af landbrugsafgrøder såsom juletræer. I tilfælde, hvor der er meddelt en landzonetilladelse til et anlæg på arealer inden for skovbyggelinjen, i medfør af planloven, gælder forbuddet dog ikke.

1.3.20. Dispensation på fredede arealer

Områder kan være fredet for at beskytte naturværdier, dyr, planter, kulturarv og landskaber. Hvis der skal gennemføres bygge- og anlægsarbejder inden for et fredet område, kan det kræve en dispensation, som kun kan udstedes, hvis arbejderne ikke strider imod fredningens formål. Ansøgningen skal sendes til den relevante kommune, som efterfølgende videresender den til fredningsnævnet. En dispensation udstedes af det lokale fredningsnævn, men det er kommunen, der som udgangspunkt fører tilsyn med reglerne og dermed også vurderer, om bygge- og anlægsarbejder kræver dispensation. For statsejede arealer er det Naturstyrelsen, der fører tilsyn.

På Fredningsnævnets hjemmeside fremgår et kort over fredninger, forslag til nye fredninger i Danmark samt information om dispensationsansøgninger. Bemærk, beskyttelse af fredede fortidsminder administreres af Slots- og Kulturstyrelsen.

1.3.21. Dispensation fra beskyttede naturtyper

En række naturtyper er beskyttet i medfør af naturbeskyttelseslovens regler om beskyttede naturtyper. Naturområderne omfatter udvalgte enge, moser, heder, overdrev, strandenge, vandhuller, søer og vandløb. Disse områder er vigtige levesteder for planter og dyr, og der må derfor ikke foretages ændringer i deres tilstand uden en dispensation. Ændringer kan være dræning, terrænændringer eller bygge- og anlægsarbejder. Bemærk, at både midlertidige og permanente påvirkninger kan udløse krav om erstatningsnatur.

På Danmarks Miljøportal er det muligt at danne sig et overblik over beskyttet natur i Danmark. Beskyttelsen er umiddelbar, og betyder, at hvis naturtypen opfylder kravene, er naturtypen omfattet af beskyttelsen, selvom den endnu ikke er registreret.

1.3.22. Dispensation fra beskyttede diger

I Danmark findes der omkring 32.000 km diger, som er beskyttet mod tilstandsændringer af hensyn til kulturhistorisk, biologisk og landskabelig værdi. Diger omfatter stendiger, diger af græs og lyngtørv, jordvolde, tangdiger samt diger med grøfter. Ved bygge- og anlægsarbejder, såsom etablering af kabler eller andre arbejder, der medfører nedlæggelse eller ændring af et dige eller en digestrækning, skal der ansøges om en dispensation.

1.3.23. Dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen

Fortidsmindebeskyttelseslinjen er en fastsat afstand på 100 meter omkring fortidsminder og har til formål at beskytte disse. Det er derfor ikke tilladt at foretage ændringer i området, som kan forhindre indsyn til eller udsyn fra fortidsminderne. Det er ikke tilladt at tilplante, etablere anlæg eller udføre terrænændringer – selv midlertidigt. Hvis en ændring af tilstanden inden for beskyttelseslinjen ikke kan undgås skal der ansøges om en dispensation .

På Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside findes et kort over fund og fortidsminder, mens Danmarks Miljøportal har kort over bygge- og beskyttelseslinje. Bemærk, beskyttelse af fredede fortidsminder administreres af Slots- og Kulturstyrelsen.

1.3.24. Dispensation fra kirkebyggelinjen

For at beskytte udsigten til kirker, der ligger mere eller mindre åbent i landskabet, må der ikke opføres byggeri med en højde over 8,5 meter inden for en afstand af 300 meter fra kirken. Etablering af en bygning tæt på en kirke vil derfor kræve en dispensation.

1.4. Erhvervelse af rettigheder på privat grund, herunder ekspropriation

Bygge- og anlægsarbejder såsom etablering af kabler på privat grund kan kun ske, hvis der indgås frivillige aftaler med lodsejere eller hvis der sker ekspropriation. Frivillige aftaler tager udgangspunkt i landsaftalen for el- og fiberanlæg på landbrugsjord, indgået mellem SEGES (Landbrug & Fødevarer), Green Power Denmark og Energinet. Aftalen indeholder standardiserede principper og takster for erstatning ved etablering af teknikskabe, fiberanlæg, jordkabelanlæg, skade på jordens struktur, afgrøder samt øvrige ulemper, som lodsejeren kan opleve.

Hvis der indgås en frivillig aftale, men der ikke kan opnås enighed om erstatningen – eksempelvis i tilfælde hvor erstatningen først kan opgøres ved tilbagelevering af arealet, kan spørgsmålet indbringes for en voldgiftsret i medfør af elsikkerhedslovens § 28. Erstatning for frivillig afståelse af rettigheder og erstatning for ekspropriation over en ejendom er skattefri, hvis ekspropriation er et sandsynligt alternativ til en frivillig overdragelse. Det er en betingelse for skattefrihed, at der på aftaletidspunktet findes en ekspropriationshjemmel til formålet, og at det må påregnes, at der vil ske ekspropriation, hvis en frivillig aftale ikke indgås (”ekspropriationsvilje”).

Erhvervsstyrelsen afgiver ekspropriationsviljeudtalelser, som projektudvikleren kan anvende ved frivillige forhandlinger.

Tilladelse til ekspropriation
Ekspropriation er tvungen afståelse af ejendomsret eller indgreb i den private ejendomsret. For at ekspropriation kan ske, skal det være nødvendigt af hensyn til almenvellet, og det kan kun ske mod fuldstændig erstatning. Dette er et krav i henhold til grundlovens § 73. Erhvervsstyrelsen kan i medfør af elsikkerhedsloven tillade, at processen for ekspropriation til anlæg for blandt andet produktion og lagring af elektricitet igangsættes. Tilladelse kan kun gives, hvis almenvellet kræver det. Erhvervsstyrelsen vurderer både om almenvellet kan begrunde etableringen af anlægget, det konkrete valg af areal samt anlæggets sikkerhedstekniske forhold.

Det er Erhvervsstyrelsens praksis, at man som led i vurderingen af, om ekspropriation er nødvendig, ser på, om ansøger har forsøgt at realisere formålet med mindre indgribende midler – eksempelvis ved aftale med de berørte lodsejere. Det er således en forudsætning for tilladelse til ekspropriation, at det forgæves er forsøgt at opnå de nødvendige rettigheder ved aftale. Ansøgeren skal i sin ansøgning angive de matrikler, som ekspropriationen vedrører, dokumentere at aftale er forsøgt indgået uden resultat, og at de øvrige krav er opfyldt. Erhvervsstyrelsen hører de lodsejere, der berøres af ansøgningen.

Iværksættelse af ekspropriation
Når Erhvervsstyrelsen har givet tilladelse til ekspropriation, sendes tilladelsen til Transportministeriet, som igangsætter en ekspropriationsproces efter ekspropriationsprocesloven. Ekspropriationen foretages af de statslige ekspropriationskommissioner efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (ekspropriationsprocesloven). Ekspropriationskommissionen sikrer, at ekspropriationen er lovlig, nødvendig og tidsmæssigt aktuel. Kommissionen foretager en fysisk besigtigelse af de berørte arealer, træffer afgørelse om ekspropriation og fastsætter erstatningens størrelse. Afgørelsen om erstatningens størrelse kan indbringes for taksationskommissionen.

Hvis ekspropriationen vedrører arealer i landzone, der udnyttes landbrugsmæssigt, skal anlægsmyndigheden til brug for sagens forelæggelse indhente en udtalelse fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Kommissionen skal sikre, at mulighederne for at begrænse ulemperne for lodsejeren tilgodeses.

1.5. Kystdirektoratet
Kystdirektoratet administrerer etablering og udvidelse af kystbeskyttelse, strandbeskyttelse, klitfredning, og myndighed for etablering af anlæg på søterritoriet, som ikke er omfattet af anden lovgivning såsom VE-loven. Etablering af kabler, boringer, pumpninger eller andre former for terrænændringer i kystområdet skal ske i koordination med Kystdirektoratet.

1.5.1. Dispensation fra strandbeskyttelseslinjen

Kystområderne i Danmark er beskyttet i medfør af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om strandbeskyttelse. Strandbeskyttelseslinjen markerer afgrænsningen af det beskyttede område langs de danske kyster ved hav og fjord, hvor der ikke må foretages ændringer af tilstanden. Den omfatter strandbredden samt arealet op til 300 meter bag strandbredden – i sommerhusområder dog typisk kun 100 meter eller mindre. Beskyttelsen har til formål at bevare de åbne kyster samt de landskabelige, naturmæssige og rekreative værdier, der er knyttet til dem.

Læs mere om strandbeskyttelse på Kystdirektoratets hjemmeside.

1.5.2. Dispensation fra klitfredningslinjen

Klitfredningslinjen har samme formål som strandbeskyttelseslinjen, men har derudover til hensigt at bekæmpe og forebygge sandflugt. Jyllands vestvendte kyster fra Skagen til Blåvandshuk/Skallingen samt vestsiden af Fanø, Mandø og Rømø er undtaget fra strandbeskyttelseslinjen, men er omfattet af klitfredning. Klitfredningslinjen dækker strandbredden og arealet op til 300 meter bag denne – i bebyggede områder dog typisk kun 100 meter eller mindre. Ved gravearbejde på Jyllands kyster mod Skagerrak og Vesterhavet er det ligeledes nødvendigt at ansøge om dispensation.

Læs mere om klitfredning på Kystdirektoratets hjemmeside.

1.6. Naturstyrelsen

Naturstyrelsen hører under Ministeriet for Grøn Trepart, og er ansvarlig for at forvalte statslige naturområder, herunder naturnationalparker, urørt skov, naturnær skovdrift samt lysåben natur. Styrelsen er også ansvarlig for færdsel på de statslige naturområder såsom strande. Etablering af kabler, boringer, pumpninger eller andre former for terrænændringer i kystområdet på et statsligt naturområde skal ske i koordination Naturstyrelsen, såfremt der under bygge- og anlægsarbejder anvendes køretøjer.

1.6.1. Dispensation fra motoriseret kørsel på strande

Kørsel på strande er som udgangspunkt forbudt. Inden igangsættelse af anlægsarbejder på stranden skal projektudvikleren derfor søge om dispensation til motorkørsel. Hvis anlægsarbejderne foregår på Naturstyrelsens arealer, skal projektudvikleren rette henvendelse til Naturstyrelsens lokale enhed. På Naturstyrelsens hjemmeside findes et kort over enheder samt kontaktoplysninger på enhederne.

Bemærk, at stranden kan være omgivet af fredet natur såsom fredet strandenge, strandsumpe, klitfredede områder og visse strandbredder. Såfremt grunden ikke ejes eller drives af Naturstyrelsen, men af en kommune eller en privat ejer, skal projektudvikleren rette henvendelse til den pågældende ejer. Det er muligt at få et overblik over matrikelejere i menuen i venstre side på dette kort, som er grupperet i forskellige temalag, herunder matrikelkort.

1.7. Slots- og Kulturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen har ansvaret for at beskytte og bevare den danske kulturarv, herunder fredede bygninger, fortidsminder og arkæologi på land. Styrelsen er ansvarlig for at træffe afgørelse om, hvorvidt der skal foretages en mindre eller større arkæologisk forundersøgelse, samt hvad den arkæologiske undersøgelse maksimalt må koste projektudvikler.

1.7.1. Tilladelse til at nedrive fredede bebyggelse

En fredet bygning må ikke ændres, ombygges eller nedrives uden tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen. Bestemmelsen gælder kun, hvis der søges om nedrivning af alt, hvad der er omfattet af den pågældende fredning. Det er nødvendigt at skelne mellem fredet bebyggelse og bevaringsværdig bebyggelse, da der er forskel på regelgrundlaget.

1.7.2. Frigivelseserklæring

Miljøkonsekvensrapporten skal påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige påvirkninger af kulturarven. I den forbindelse kan projektudvikleren anmode det relevante kulturhistoriske museum om en udtalelse om, hvorvidt projektet indebærer risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder. Museet foretager vederlagsfri arkivalsk kontrol for at afklare eksisterende viden om fortidsminder og for fagligt at begrunde en eventuel formodet risiko for uregistrerede fortidsminder. Vurderes der at være en risiko, forelægges sagen for kulturministeren. Udtalelsen skal angive, om en forundersøgelse er nødvendig.

Ved mindre forundersøgelser afholder museet udgifterne, og ved større forundersøgelser afholder projektudvikleren udgifterne. Forundersøgelsen kan først igangsættes, når projektudvikleren har godkendt budgettet. Hvis der ikke findes fortidsminder frigives arealet, og arbejdet afsluttes med en beretning.

Fremkommer der fortidsminder under forundersøgelsen, forelægges sagen kulturministeren, som afgør, om der skal gennemføres en arkæologisk undersøgelse og fastsætter et udgiftsloft. Projektudvikleren er ansvarlig for at beskytte fortidsminderne.

En arkæologisk undersøgelse gennemføres herefter, hvor væsentlige fortidsminder udgraves, og genstande og prøver indsamles. Efterfølgende fjernes fortidsminderne, og museet afslutter arbejdet med en beretning, som indgår i den arkæologiske undersøgelse. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende regnskab og beretning, når den marinarkæologiske undersøgelse er afsluttet.

Bemærk, hvis der under bygge- og anlægsarbejder findes spor af fortidsminder, skal arbejdet standses i det berørte område, og fundet straks anmeldes til nærmeste statsanerkendte kulturhistoriske museum, som vurderer behovet for en forundersøgelse.

Læs mere om processen og arkæologiske undersøgelser på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside.

2. HAV

2.1. Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande)

Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) er ansvarlig for det nationale beredskab og den tekniske sikkerhed i en række sektorer. Styrelsen overtog i 2024 ansvaret for blandt andet sejladssikkerhed, farvandsafmærkning, nautisk information og rutesystemer i danske og grønlandske farvande fra Søfartsstyrelsen.

2.1.1. Godkendelse af sejladsrisikoanalyse

Projektudvikleren skal udarbejde en analyse af de sejladssikkerhedsmæssige risici, der er forbundet med projektet, også kaldet en sejladsrisikoanalyse. Analysen omfatter blandt andet en HAZID-proces (Hazard Identification), der har til formål at identificere potentielle farer og risici ved projektets aktiviteter på havet. HAZID-processen igangsættes typisk tidligt i projektforløbet, eksempelvis i koncept-, planlægnings- eller designfasen, så relevante risici kan identificeres og indgå i projektets videre planlægning og udformning.

Forud for workshoppen skal projektudvikleren udarbejde et udkast til en sejladsrisikoanalyse, og workshoppen har til formål at undersøge aktiviteter på havet. Herved har interessenter mulighed for at komme med bemærkninger til udkastet. På baggrund af workshoppen, skal projektudvikleren udarbejde en sejladsrisikoanalyse. Det er som udgangspunkt nødvendigt at lave en særskilt analyse for henholdsvis etablerings- og driftsfasen. På Søfartsstyrelsens hjemmeside findes en liste over mulige interessenter, som forventeligt skal deltage i hazid-workshoppen. Sikre Farvande kan også afgøre, hvem der skal deltage i hazid-workshoppen.

Sejladsrisikoanalysen skal udarbejdes ud fra vejledning om Formal Safety Assessment (FSA), som FN's internationale søfartsorganisation (IMO) har udgivet. Bemærk, at sejladsrisikoanalysen skal godkendes af Sikre Farvande, inden Energistyrelsen kan træffe afgørelse om etableringstilladelse efter VE-loven.

Læs mere om anlægsarbejder på havet på Søfartsstyrelsens hjemmeside.

2.1.2. Godkendelse af afmærkning

Sikre Farvande skal sikre, at havvindmølleparken bliver korrekt afmærket, således havvindmølleparken ikke udgør en fare for skibstrafikken og navigationssikkerheden. Dette sker i overensstemmelse med internationale standarder, herunder fra IALA (International Association of Marine Aids to Navigation).

Projektudvikleren skal indlede dialog med Sikre Farvande i forhold til udsendelse af relevante oplysninger til skibsfarten gennem Efterretninger for Søfarende. For at sikre, at Sikre Farvandes krav vedrørende afmærkning samt andre sejladsmæssige sikkerhedsforanstaltninger ved opførelse af havvindmølleparker overholdes, skal vejledning om afmærkning følges. Hvorledes havvindmølleparken skal afmærkes, afgøres på baggrund af sejladsrisikoanalysen. Afmærkningen indrettes i forhold til, hvad der er rimeligt og nødvendigt henset til skibstrafikkens omfang og risikoens størrelse.

Bemærk, at der skal ansøges om godkendelse til både den midlertidige og den permanente afmærkning. Afmærkningen skal altid på forhånd godkendes af Sikre Farvande og afhænger af den omgivende skibstrafiks intensitet samt risikoens størrelse. Sikre Farvande kan desuden vejlede om krav og procedurer i forbindelse med afmærkning og bygge- og anlægsarbejde.

Senest 4 uger før bygge- og anlægsarbejdets forventede påbegyndelse skal Sikre Farvande underrettes om tidspunktet for afmærkningens etablering, således at meddelelse herom kan offentliggøres i Efterretninger for Søfarende. Den midlertidige afmærkning etableres i forbindelse med restriktions- og forbudsområder til arbejdsområder og forbudszoner. Straks efter etablering af den midlertidige afmærkning skal Sikre Farvande underrettes herom. Der må ikke foretages ændringer af afmærkningen uden Sikre Farvandes forudgående tilladelse.

Før arbejdsområdet kan ophæves og den midlertidige afmærkning fjernes, skal det afklares med Sikre Farvande, at der ikke er sket dybdeforringelser i området. Hertil skal der foreligge en af Geodatastyrelsen godkendt søopmåling for hele arbejdsområdet. I forbindelse med den permanente afmærkning af havvindmølleparken skal projektudvikleren desuden være opmærksom på, at afmærkningerne er i overensstemmelse med IALA's anbefalinger.

Kabler
Senest 4 uger før bygge- og anlægsarbejdet med udlægning af kabler (uden for afmærket arbejdsområde) forventes påbegyndt, skal Sikre Farvande underrettes herom. Meddelelsen skal vedlægges en plan/koordinatliste for kabeltraceer, en tidsplan samt en detaljeret arbejdsbeskrivelse. Derudover skal ansøgningen indeholde forslag til eventuel midlertidig afmærkning under bygge- og anlægsarbejdets udførelse samt forslag til permanent afmærkning eller skiltning for kabeltraceer. Bemærk, at der ikke må forekomme dybdeforringelser i området efter udlægning af kabler. Hvis der findes anden afmærkning i området, må kablet ikke placeres nærmere end 200 meter fra denne uden særskilt tilladelse.

Søfartsstyrelsen skal under arbejdets udførelse holdes løbende underrettet om ændringer af tidspunkter, arbejdsmetoder m.v.

Læs mere om entreprenøropgaver til søs på Beredskabsstyrelsens (Sikre Farvande) hjemmeside.

2.2. Geodatastyrelsen

Geodatastyrelsen har ansvaret for stedbestemmelse af information om havet, herunder sikre præcise samt tilgængelige og pålidelige geografiske data til brug for sikker sejlads i danske og grønlandske farvande. Beredskabsstyrelsen (Sikre Farvande) informerer Geodatastyrelsen om afmærkning og opdateringer af søkort i forbindelse med etablering og drift af havvindmølleparker. Geodatastyrelsen sikrer dermed at søkort er ajourført.

2.2.1. Tilladelse til søopmåling

Søopmåling i de danske farvande må ikke foretages uden forudgående tilladelse fra Geodatastyrelsen, og projektudvikleren skal derfor ansøge om tilladelse til søopmåling både forud for forundersøgelser og efter etablering af havvindmølleparken. Bemærk, at en tilladelse til søopmåling fra Geodatastyrelsen ikke omfatter tilladelse til at gennemføre geotekniske undersøgelser. Det er Energistyrelsen, der giver tilladelse til gennemførsel af geotekniske undersøgelser.

Tilladelse til søopmåling gives typisk med en række vilkår, som skal opfyldes før, under og efter opmålingen. Et af vilkårene er, at opmålingsdata skal indsendes til Geodatastyrelsen senest 3 måneder efter endt opmåling. Geodatastyrelsen kan herefter vederlagsfrit indlægge de modtagne data i sin dybdedatabase samt anvende opmålingsdata ved udgivelse af søkort og nautiske publikationer. Da havvindmølleparkens opførelse medfører behov for opdatering af Geodatastyrelsens søkort, hæfter projektudvikleren for enhver omkostning i den forbindelse.

Læs mere om vilkår for søopmåling, krav til ansøgning samt frister på Geodatastyrelsens hjemmeside. På hjemmesiden er også en skabelon til ansøgning.

2.3. Etablissement- og Terrænkommandoen

Kommandoen har ansvaret for drift, administration og vedligehold af Forsvarsministeriets arealer og bygninger med tilknyttede faste installationer. I relation til opførelse af havvindmølleparker, er kommandoen også ansvarlig for vurdering af, hvorvidt havvindmølleparken er forenelig med Forsvarets aktiviteter og interesser i området.

2.3.1. Godkendelse af afværgeforanstaltninger

Opførelsen af en havvindmøllepark kan påvirke Forsvarets radar- og radiokommunikationssystemer. Vurderingen af, hvorvidt havvindmølleparken vil afstedkomme betydende gener for Forsvarets radar- og radiokommunikationssystemer afgøres af Forsvaret, og baseres på nærmere analyser af havvindmølleparkens mulige påvirkninger.

Analysearbejdet i relation til afdækning af påvirkningen af radar- og radiokommunikationssystemer og behovet for afværgeforanstaltninger, skal gennemføres af et af Forsvaret godkendt firma med udgangspunkt i Eurocontrol Guidelines: How to Assess the Potential Impact of Wind Turbines Surveillance Sensors, hvor der er eksempler på indhold og omfang af analyser i projekter, samt beskrivelser af beregningsgrundlaget for en konkret vurdering af påvirkningen fra havvindmølleparken på visse radartyper.

Etablissement- og Terrænkommandoen skal, når det endelige design af projektet foreligger, vurdere den mulige forstyrrelse af Forsvarets radarer og radiokommunikationssystemer og godkende nødvendige afværgeforanstaltninger. Forsvaret kan på baggrund heraf stille krav til afværgeforanstaltninger. Kravene skal sikre, at Forsvarets operative kapacitet ikke forringes af havvindmølleparkens placering og udformning.

Projektudvikleren opfordres til at holde Forsvaret løbende orienteret om fremdriften i projektet i forhold til projektets design (mølletype, tæthed og opstillingsmønster), således at indarbejdelse af afværgeforanstaltningerne i designet af havvindmølleparken kan ske rettidigt.

(Udkast – forventes opdateret i 2026)

2.4. Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen er den nationale myndighed for miljø og har ansvar for at indsamle viden og data om miljøpåvirkninger samt følge udviklingen i miljøtilstanden. Styrelsen arbejder desuden for beskyttelse af havnatur. Hertil kommer ansvaret for regulering af tilførsel af stoffer, der kan forurene havet.

2.4.1. Tilladelse til tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer til havet

Ved underboring af kysten, eksempelvis i forbindelse med ilandføring af kabler fra en havvindmøllepark, vil der typisk blive anvendt borevæskeprodukter med indhold af miljøfarlige forurenende stoffer. Tilførsel af stoffer, der kan forurene havet, kræver en tilladelse fra Miljøstyrelsen. Tilladelsen fastsætter vilkår om, hvilke stoffer der må tilføres havet, og i hvilke mængder. Miljøkvalitetskrav for de enkelte stoffer må som udgangspunkt ikke overskrides. Der er dog mulighed for at udlægge en midlertidig blandingszone indenfor hvilken miljøkvalitetskrav vil kunne tillades overskredet.

2.5. Trafikstyrelsen

Trafikstyrelsen er ansvarlig for mobilitet, trafiksikkerhed samt den kollektive trafik på land og luftfart. Af hensyn til trafiksikkerhed og luftfartsinteresser, skal luftfartsforhindringer godkendes af Trafikstyrelsen.

2.5.1. Godkendelse af luftfartshindring

Eftersom havvindmøllerne kan udgøre en fare for luftfartsikkerheden, skal projektudvikler, eller rådgiver med en fuldmagt fra projektudvikler, anmelde midlertidige såvel permanente luftfartshindringer til Trafikstyrelsen. Hver enkelt hindring skal angives i forbindelse med anmeldelsen. Det er dermed både havvindmøller og kraner i forbindelse med bygge- og anlægsarbejdet, der skal anmeldes.

Såfremt der er mere end 10 hindringer, skal datafilen, som findes nederst på Virk.dk, udfyldes og vedhæftes i anmeldelsen. Anmeldelsen sker via selvbetjeningsløsningen, hvor der også findes flere informationer.

Trafikstyrelsen godkender luftfartshindringen efter BL 3-10 Bestemmelser om afmærkning af luftfartshindringer mv., som fastlægger krav til afmærkning. Trafikstyrelsen involverer typisk Forsvaret, Naviair, Akutlægehelikopterordningen og relevante flyvepladser i forbindelse med godkendelsen. Godkendelsen udstedes som en attest, der indeholder krav til afmærkning.

Bemærk, at det er muligt at få vurderet krav til lysafmærkning inden den endelige anmeldelse. Dette gøres ved at sende en forespørgsel til Trafikstyrelsen på Virk.dk, som herefter kan komme med en vejledende udtalelse.

2.5.2. Godkendelse til helikopterplads

Inden etablering af et helikopterdæk på havanlæg eller helihoist-kurve på havvindmøller, hvor helikoptere kan udføre hoist-operationer (nedfirings- og ophejsningsmanøvrer af personale), skal der indhentes en godkendelse fra Trafikstyrelsen. Anmeldelsen sker ved at udfylde Trafikstyrelsens

ansøgningsskema, og efterfølgende fremsende skemaet til Trafikstyrelsen via e-mail. Trafikstyrelsen godkender helikopterdæk eller helihoist-kurve i henhold til Bestemmelser for Civil Luftfart BL 3-5, som fastlægger krav og bestemmelser om helikopterdæk på havanlæg. Bemærk, at BL 3-5 gælder for helikopterdæk på havanlæg, både mobile og faste, i dansk farvand eller på dansk sokkel, og at sådanne helikopterdæk skal godkendes af Trafikstyrelsen, inden de tages i brug.

Læs mere om helikopterflyvepladser på Trafikstyrelsens hjemmeside. På hjemmesiden er også et ansøgningsskema og kontaktoplysninger.

2.6. Slots- og Kulturstyrelsen

Slots- og Kulturstyrelsen har, udover ansvaret for fortidsminder og arkæologi på land, også ansvaret for fortidsminder i territorialfarvandet og den tilstødende zone ud til 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles.

2.6.1. Frigivelseserklæring

Som tidligere beskrevet skal miljøkonsekvensrapporten påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige påvirkninger af kulturarven. Det kan derfor være nødvendigt at gennemføre en marinarkæologisk forundersøgelse for at identificere eventuelle beskyttede fortidsminder og dermed minimere risikoen for senere standsning af bygge- og anlægsarbejdet.

Forundersøgelsen udføres efter gældende vejledning om marinarkæologiske forundersøgelser og tekniske standarder og finansieres af projektudvikleren. Projektudvikleren vælger selv, hvem der udfører forundersøgelsen blandt museer eller andre, der lever op til tekniske og faglige standarder. Miljøkonsekvensrapporten skal resultere i en kortlægning af kulturhistoriske interesser på arealet samt en vurdering af, i hvilken grad projektet kan påvirke disse.

Hvis forundersøgelsen er fyldestgørende og viser, at projektet ikke påvirker beskyttede fortidsminder, kan Slots- og Kulturstyrelsen udarbejde en frigivelseserklæring til det konkrete projekt. Hvis styrelsen vurderer, at grundlaget er utilstrækkeligt, kan der stilles krav om yderligere marinarkæologiske forundersøgelser.

Læs mere om processen og marinarkæologisk forundersøgelse på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside, hvor der også findes vejledninger og skabeloner.

Udgivet af:
Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

E-mail: havvind@ens.dk

